

● **سنجش کیفیت‌های محیطی در دروازه شهر و اولویت‌بندی آنها با استفاده از فرایند تحلیل شبکه‌ای کیومرث حبیبی، اسماعیل شیعیه، مهدی سعیدی**

● **ارزیابی عملکرد سیستم‌های ایستای انرژی (دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای) بر میزان مصرف انرژی ساختمان در اقلیم سرد مهسا قدیری مقدم، وحید وزیری، هانیه صنایعیان، حجت‌اله رشید کلویر**

● **تغییرات شیوه زندگی و الگوی کالبدی خانه و تاثیرات متقابل آن‌ها از دوران زندیه تا امروز (مطالعه موردی: شهرستان مراغه) سید عباس یزدانفر، زهره ناصر دوست**

● **ترجیحات زیبایی‌شناختی پُروخالی در جداره‌های با الگوی معماری سنتی (مطالعه موردی: خانه‌های تاریخی تبریز) علی یاران، مسعود وحدت‌طلب، حامد محمدی خوش‌بین**

● **ارائه تعریفی جامع از معماری در بررسی مجموعه‌های صنعتی با نگرش سیستمی جواد گودینی، محسن وفامهر**

● **جستاری پیرامون نور و مصادیق آن در معماری ایرانی؛ رهیافتی بسوی معنا در معماری فریبا البرزی، فرح حبیب، ایرج اعتصام**

● **تحلیل مورفولوژیک معماری مسکونی مدرن در کشورهای ترکیه و ایران (نمونه موردی: کاخ چانکایا و کاخ سعدآباد) محمد حامد موسوی، خسرو افضلیان**

● **تاثیر تنوع محرک بصری در خلاقیت طراحی دانشجویان طرح یک معماری محمد علی اشرف گنجوئی، محمود رضا ثقفی، محمد ایرانمنش**

● **استفاده ترکیبی از چند روش در امکان‌سنجی قابلیت پیاده‌مداری معابر شهری پویان شهابیان**

● **معیارهای مرکزیت جهت تحلیل چیدمان عملکردی فضا رمیضاء رحمتی گواری، منصوره طاهباز، هادی قدوسی‌فر، فاطمه زارع میرک‌آباد**

● **چگونگی بازتاب جلوه‌های میان‌متنی در بازخوانش معماری معاصر ایران سحر علینژاد مجیدی، وحید شالی امینی، هما ایرانی بهبهانی، محمد ضیمران**

نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران دوره ۱۰، شماره ۱۷، بهار و تابستان ۱۳۹۸

صاحب امتیاز: انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران
مدیر مسئول: دکتر محسن فیضی
سردبیر: دکتر مصطفی بهزادفر

هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

دکتر ایرج اعتصام، استاد دانشکده عمران، معماری و هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
دکتر محمدرضا بمانیان، استاد دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس
دکتر مصطفی بهزادفر، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
دکتر مهدی خاکزند، دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
دکتر داراب دیبا، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دکتر محسن فیضی، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
دکتر یوسف گرچی مهلبانی، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی^(ه)
دکتر اصغر محمد مرادی، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
دکتر حامد مظاہریان، دانشیار دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران
دکتر فرهنگ مظفر، دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
دکتر غلامحسین معماریان، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
دکتر هاشم هاشم‌نژاد، دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

مدیر تحریریه: دکتر مهدی خاکزند، دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
ویراستار فارسی: دکتر یوسف گرچی مهلبانی، استاد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی^(ه)
ویراستار انگلیسی: مهندس سعادت صریحی
کارشناس تحریریه: مهندس فائزه فضلی خانی

تیراژ: ۵۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰۰ ریال

صفحه‌بندی و فرمت‌بندی: الهام متی محب

چاپ: دانشگاه علم و صنعت ایران

نشانی نشریه: تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده معماری و شهرسازی، دفتر انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران.

کد پستی: ۱۶۸۴۶-۱۳۱۱۴

تلفن: ۰۲۱-۷۳۲۲۸۲۳۵

دورنگار: ۰۲۱-۷۷۲۴۰۴۶۸

نشانی الکترونیکی: iaau@iust.ac.ir

سایت و سامانه الکترونیکی نشریه انجمن: www.isau.ir

مقالات چاپ شده لزوماً نقطه نظرات نشریه نبوده و مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان محترم است.

این شماره با حمایت دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران به چاپ رسیده است.

این نشریه طبق آیین‌نامه کمیسیون انجمن‌های علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، و مجوز شماره ۳/۲۱۱۰۰۳

مدیر کل دفتر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی از پاییز ۱۳۸۹ علمی - پژوهشی محسوب می‌شود.

۵	سنجش کیفیت‌های محیطی در دروازه شهر و اولویت‌بندی آنها با استفاده از فرایند تحلیل شبکه‌ای کیومرث حبیبی، اسماعیل شیعه، مهدی سعیدی	دانشگاه هنر اسلامی تبریز پژوهشگر دانشگاه شیراز	مازبار آصفی کاظم اسماعیلی مریم اختیاری
۲۵	ارزیابی عملکرد سیستم‌های ایستای انرژی (دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای) بر میزان مصرف انرژی ساختمان در اقلیم سرد مهسا قدیری مقدم، وحید وزیری، هانیه صنایعیان، حجت‌اله رشید کلویز	دانشگاه هنر اسلامی تبریز پژوهشگر دانشگاه پیام نور پژوهشگر	الناز ایمانی فرزاد برازنده زهرآ برزگر مهدی بزاززاده
۳۶	تغییرات شیوه زندگی و الگوی کالبدی خانه و تأثیرات متقابل آن‌ها از دوران زندگی تا امروز (مطالعه موردی: شهرستان مراغه) سید عباس یزدانفر، زهره ناصر دوست	دانشگاه صنعتی جندی شاپور دقول دانشگاه پیام نور دانشگاه علم و صنعت ایران دانشگاه تهران	محسن تابان مریم چرخچیان سمانه جلیلی سعید حقیر
۶۰	ترجیحات زیبایی‌شناختی پُروخالی در جداره‌های با الگوی معماری سنتی (مطالعه موردی: خانه‌های تاریخی تبریز) علی یاران، مسعود وحدت‌طلب، حامد محمدی خوش‌بین	دانشگاه علم و صنعت ایران دانشگاه آزاد اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی	احمد خلیلی سید محمدرضا خطیبی حسین سلطان‌زاده جمال‌الدین سهیلی
۷۹	ارائه تعریفی جامع از معماری در بررسی مجموعه‌های صنعتی با نگرش سیستمی جواد گودینی، محسن وفامهر	پژوهشگر دانشگاه صنعتی جندی شاپور دقول دانشگاه هنر اصفهان	علی ضیایی کوروش عطاریان مریم عظیمی
۹۵	جستاری پیرامون نور و مصادیق آن در معماری ایرانی؛ رهیافتی بسوی معنا در معماری فریبا البرزی، فرح حبیب، ایرج اعتصام	دانشگاه علم و صنعت ایران دانشگاه فردوسی مشهد دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) دانشگاه شهید بهشتی	محمد باقر قائمی حامد کامل‌نیا فریبرز کریمی ظهیر متکی
۱۱۳	تحلیل مورفولوژیک معماری مسکونی مدرن در کشورهای ترکیه و ایران (نمونه موردی: کاخ چانکایا و کاخ سعدآباد) محمد حامد موسوی، خسرو افضلیان	دانشگاه هنر تهران دانشگاه کردستان دانشگاه شهید بهشتی	مریم محمدی صلاح‌الدین مولانایی سعید نوروزیان ملکی
۱۲۷	تأثیر تنوع محرک بصری در خلاقیت طراحی دانشجویان طرح یک معماری محمد علی اشرف گنجوئی، محمود رضا ثقفی، محمد ایرانمنش	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	علی یاران
۱۴۱	استفاده ترکیبی از چند روش در امکان‌سنجی قابلیت پیاده‌مداری معابر شهری پویان شهابیان		
۱۵۹	معیارهای مرکزیت جهت تحلیل چیدمان عملکردی فضا رمیضاء رحمتی گواری، منصوره طاهباز، هادی قدوسی‌فر، فاطمه زارع میرک‌آباد		
۱۷۵	چگونگی بازتاب جلوه‌های میان‌متنی در بازخوانش معماری معاصر ایران سحر علینژاد مجیدی، وحید شالی‌امینی، هما ایرانی بهبهانی، محمد ضیمران		

ارزیابی عملکرد سیستم‌های ایستای انرژی (دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای) بر میزان مصرف انرژی ساختمان در اقلیم سرد*

Performance Evaluation of the Passive Energy System (Trombe Wall and Conservatory) in Cold Climate for Energy Saving

مهسا قدیری مقدم^۱، وحید وزیری^۲ (نویسنده مسئول)، هانیه صنایعیان^۳، حجت‌اله رشید کلویر^۴

تاریخ ارسال:	تاریخ بازنگری:	تاریخ پذیرش:	تاریخ انتشار:
۱۳۹۶/۰۱/۲۲	۱۳۹۶/۰۵/۱۱	۱۳۹۶/۰۸/۱۴	۱۳۹۸/۰۳/۰۳

چکیده

در دهه‌های اخیر به دنبال افزایش مصرف انرژی و استفاده بیش از حد از منابع تجدیدناپذیر در بخش ساختمان، گرمایش خورشیدی ایستا یکی از استراتژی‌های طراحی معماری برای استفاده کارآمد از انرژی می‌باشد. دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای از مهمترین سامانه‌های ایستا می‌باشند. این پروژه طی مطالعات آزمایشگاهی-میدانی به سنجش میزان تأمین انرژی در پنج حالت متفاوت از ترکیب دیوار ترومپ و پدیده گلخانه با اتاقک مورد نظر در شش ماه اول و دوم سال در اقلیم سرد و کوهستانی شهر اردبیل پرداخته است. حالت‌های مورد بررسی عبارتند از: اتصال دیوار ترومپ، اتصال پدیده گلخانه، اتصال ترکیب دیوار ترومپ و پدیده گلخانه، اتصال دیوار ترومپ و پنجره و اتصال دیوار ترومپ و پنجره و سایه‌بان به اتاقک مذکور. در این پژوهش منظور عدم مصرف نیست بلکه هدف به کارگیری انرژی سبز و به حداقل رساندن مصرف انرژی از طریق جذب انرژی‌های تجدیدپذیر در ساختمان می‌باشد که در این خصوص طراحی معماری می‌تواند نقش بسیار مهمی را داشته باشد. این پژوهش بصورت نیمه تجربی بوده و روش تحقیق شبیه‌سازی است. در راستای دستیابی به اهداف پروژه از نرم افزار تحلیل گر دیزاین بیلدراستفاده شده است. با توجه به جستار حاضر می‌توان دریافت که از میان گزینه‌های مختلف بکارگیری دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای، تعبیه دیوار ترومپ و سایه‌بان همراه با پنجره‌های مناسب در جداره جنوبی ساختمان با کسب امتیاز ۲۵/۸۳ دارای بهترین عملکرد در تأمین انرژی می‌باشد: میانگین دمای ۲۰/۶۷ درجه سانتیگراد در زمستان و میانگین دمای ۲۲/۸۴ درجه سانتیگراد در تابستان و دمای آسایش (۱۸ تا ۲۲ درجه سانتیگراد) در تمام ماه‌های سال و دریافت نور روز مناسب از شرایط این انتخاب می‌باشد. بنابراین با حفظ شرایط آسایش محیطی و کاهش مصرف انرژی‌های تجدیدناپذیر می‌توان در راستای دستیابی به پایداری زیست‌محیطی و همچنین کاهش هزینه‌ها قدم برداشت.

واژه‌های کلیدی:

مصرف انرژی، سامانه‌های ایستا، دیوار ترومپ، سیستم گلخانه، سایه‌بان.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. Mahsa.qadiri@gmail.com

۲. استادیار، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. vaziri.vahid@gmail.com

۳. استادیار، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران. sanayeayan@iust.ac.ir

۴. استادیار، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. h_rashid@uma.ac.ir

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد مهسا قدیری مقدم با عنوان "طراحی معماری ساختمان پژوهشکده انرژی در شهر اردبیل با تأکید بر پایداری زیست‌محیطی با بهره‌گیری از سیستم مدیریت هوشمند ساختمان (BMS)" است، که به راهنمایی آقای دکتر وحید وزیری در گروه فنی و مهندسی دانشگاه محقق اردبیلی انجام شده است.

۱- مقدمه

اگرچه استفاده از منبع خورشیدی به آغاز خلقت انسان باز می‌گردد اما استفاده از این منبع مهم محدودیت‌هایی دارد که انسان را به آن واداشته تا به منظور برطرف کردن نیازهای خود به کشف سوخت‌های فسیلی بپردازد (Simões et al., 2015). انرژی خورشیدی نقش مهمی برای بشر ایفا می‌کند. ساختمان‌ها ۳۳ درصد از کل گازهای گلخانه‌ای در جهان را منتشر می‌کنند. ساختمان‌های سبز و معماری پایدار، تکنیک‌های جدید برای پرداختن به بحران‌های زیست محیطی و انرژی می‌باشد (Zohdi et al., 2015). مصرف انرژی ساختمان مسئله‌ای کلیدی برای مقابله با چالش تغییر آب و هوا می‌باشد (Irshad et al., 2015). برآورده ساختن نیازها و خواسته‌های انسانی هدف عمده توسعه است. اما در حال حاضر نیازهای ضروری شمار بسیار زیادی از مردم کشورهای در حال توسعه برای غذا، پوشاک، سرپناه و شغل تأمین نمی‌شود و فراتر از آن این مردم خواستار بهبود شرایط زیستی خود هستند. توسعه پایدار نیازمند تأمین نیازهای اولیه همگان و ایجاد فرصت برای آن‌ها، جهت برآورده‌سازی خواسته‌ها برای زندگی بهتر است. توسعه پایدار در سه حیطه دارای مضامین عمیقی است: پایداری محیطی، پایداری اجتماعی، پایداری زیست محیطی. در راستای تحقق اهداف توسعه پایدار، «پایداری محیطی» در ارتباط با معماری اهمیت زیادی دارد و مسائل زیست محیطی که آینده بشر را به خطر انداخته است معماران را به چاره اندیشی واداشته است (آذربایجانی، ۱۳۸۲). گرمایش خورشیدی ایستا یکی از استراتژی‌های کارآمد طراحی معماری در استفاده از انرژی خورشید برای گرم کردن خانه و صرفه‌جویی در مصرف انرژی است. طراحی زیست‌اقلیمی است که نه تنها باعث کاهش مصرف انرژی ساختمان می‌شود بلکه منجر به کاهش هزینه‌های مربوط به لوازم گرمایش و تعمیر آنها می‌شود (Cue et al., 2016). سیستم‌های خورشیدی ایستا، یکی از گزینه و راه‌حلی است که به توسعه و نصب سیستم‌های ساخت و ساز پایدار در ساختمان‌سازی جدید و ساختمان‌های موجود کمک می‌کنند (Simões et al., 2015).

گلخانه از عناصر کلاسیک معماری به عنوان سیستم‌های گرمایش خورشیدی می‌باشد. بهره‌وری بهینه از انرژی در ساختمان نه تنها در فصل زمستان بلکه باید در طول سال انجام گیرد. گرمایش و سرمایش عناصر ساختمانی، سایه، کیفیت هوای فضاهای داخلی، نور طبیعی مناسب و طراحی

ساختمان از مهمترین مسائل در این راستا می‌باشد. استفاده اصلی گلخانه، گرمایش خورشیدی است و بر بهره‌وری انرژی در خانه در فصل زمستان اثرات مطلوب دارد (Barrio et al., 2015). دیوار ترومپ یکی از استراتژی‌های طراحی برای دریافت غیرمستقیم انرژی خورشیدی است که حرارت و گرما را از تابش خورشید در روز جذب و در طول شب آزاد می‌کند. مصالح مورد استفاده در دیوار ترومپ معمولاً یک عنصر ذخیره‌سازی در قالب جرم حرارتی است چون در تابستان هوای گرم در روز را حذف می‌نمایند و بسته می‌شود و در شب به کاهش تلفات حرارتی کمک می‌کند (Cue et al., 2016). از جمله مزایای مهم این سیستم گرمایشی، عملکرد اقتصادی بهتر برای چرخه زندگی است که اگر به طور گسترده‌ای استفاده شود مزایای بزرگ اجتماعی و اقتصادی را در عرصه‌های مختلف تولید تا مصرف به همراه خواهد داشت (Li et al., 2016). این سیستم از مهمترین سیستم‌های خورشیدی می‌باشد که عملکرد مهمی در راستای بهبود مصرف انرژی دارد (Kundakci et al., 2013). در ساختار دیوار ترومپ، دیوار رو به خورشید از طریق شیشه و یک فضای خلا (هوا) از فضای بیرون جدا می‌شود (Irshad et al., 2015). استفاده از دیوار ترومپ به عنوان سیستم گرمایشی غیرفعال خورشیدی به طور گسترده‌ای در آب و هوای سرد دیده می‌شود (Liu et al., 2013). تعداد زیادی از پارامترها و طیف گسترده‌ای از شرایط آب و هوایی، از جمله اثر متفاوت سرعت و دمای هوای مجرای ورودی، تابش خورشیدی، سرعت باد، ارتفاع دیوار، درجه حرارت محیط و غیره در بهره‌وری از دیوار ترومپ مؤثر است (Dragicevic et al., 2011).

استان اردبیل در منطقه ای سردسیر و در شمال غربی فلات ایران می‌باشد. وضعیت جوی در فصل بهار عمدتاً ناپایدار بوده و هوا دوره انتقالی خود را می‌گذراند و قسمت اعظم ریزش‌های جوی حاصل از سامانه کم فشار دینامیکی مدیترانه‌ای در بخش غرب کشور اتفاق می‌افتد. در فصل زمستان هوای بسیار سرد، افت شدید دما و بارش برف را به همراه دارد. پژوهش حاضر با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و مرور نوشته‌های تخصصی و روش مدل‌سازی و شبیه‌سازی حالت مختلف دیوار ترومپ، پدیده گلخانه، ترکیب دیوار ترومپ و پدیده گلخانه، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره و ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان برای یک اتاقک، با استفاده از نرم افزار دیزاین بیلدر، به تحلیل و بررسی

روشنایی»، تمهیدات بکار رفته برای تأمین آسایش در ساختمان را به سه مرحله «طراحی اولیه ساختمان، سیستم‌های ایستا، سیستم‌های مکانیکی» تقسیم‌بندی کرده است. به اعتقاد وی این سه مرحله به صورت آگاهانه و یا ناآگاهانه همواره در طراحی یک ساختمان وجود دارند. لازم به ذکر است که استفاده از سامانه‌های ایستا با پیش فرض طراحی مناسب ساختمان در مرحله اول و رعایت اصول اولیه طراحی اقلیمی می‌تواند مؤثر واقع شود (لنکر، ۱۳۸۵).

وکیلی‌نژاد و همکاران به "اصول سامانه‌های سرمایش ایستا در عناصر معماری سنتی ایران" پرداخته‌اند که طی این پژوهش بر اساس اسناد و مدارک و تحلیل‌های انجام گرفته پس از معرفی روش‌های مختلف کنترل حرارتی ساختمان به تشریح انواع سامانه‌های ایستا پرداخته‌اند و با بررسی نحوه عملکرد عناصر معماری به کار رفته در معماری سنتی ایران، جهت ایجاد آسایش حرارتی، به تشریح اصول سامانه سرمایشی ایستای مرتبط با هریک از این عناصر پرداخته و عناصر سنتی را که از نظر فرم و کالبد معماری در تناظر با عناصر امروزی قرار می‌گیرند، معرفی کرده‌اند (وکیلی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۱). صفرعلیپور و شاهگلی در پژوهش خود با عنوان "مزیت ترکیب سیستم گلخانه خورشیدی و دیوار ترومپ در طراحی اقلیمی مسکن امروز اصفهان" به بررسی سیستم دیوار ترومپ و سیستم گلخانه خورشیدی پرداخته‌اند و با تشریح ساختار بومی این دو سیستم به بررسی مزایا و چگونگی ترکیب آن‌ها پرداخته‌اند (صفرعلیپور و همکاران، ۲۰۱۳). شهبازی رز در جستار خود با عنوان "واکاوی جایگاه سامانه‌های غیر فعال در معماری پایدار" با اشاره به برخی از الگوهای ساخت از قبیل دیوار ترومپ و دیوار آبی و حوضچه‌های سقفی آتریوم‌های ترکیبی سعی بر سنجش میزان مصرف انرژی با اعمال روش‌های مذکور در ساختمان‌ها داشته است (شهبازی، ۱۳۹۱). پژوهشگران در مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی کاربرد سیستم دیوار ترومپ در ساختمان‌ها" مطالعات انجام شده در ۱۵ سال اخیر برای این سیستم را بررسی کرده و براین باورند که در طراحی دیوار ترومپ سه پارامتر مهم تأثیر گذارند که عبارتند از: پارامترهای سیستم ترومپ، پارامترهای ساختمان‌سازی، پارامترهای محیطی (Zhongting et al., 2017). در پژوهشی با عنوان "عملکرد دیوار ترومپ برای توسعه پایدار ساختمان‌سازی" با بررسی عملکرد این دیوار و ارائه جزئیات اجرایی آن به معرفی کامل آن پرداخته و محاسبات دیوار ترومپ را کامل بررسی کرده‌اند (Irshad et al., 2015). محققان در مقاله‌ای با عنوان "اثرات زیست‌محیطی بهره‌برداری از انرژی خورشیدی" به بررسی ۳۲ اثر استفاده از انرژی‌های خورشیدی در ساختمان

عملکرد آن‌ها پرداخته است و هدف، رسیدن به بهینه‌ترین حالت از لحاظ دریافت انرژی خورشیدی و نور روز مناسب، از بین این پنج حالت با استفاده از آمار و ارقام بدست آمده می‌باشد.

۲- پیشینه پژوهش

یکی از انواع روش‌های مورد استفاده جهت تأمین آسایش حرارتی ساختمان، کاربرد سامانه‌های ایستا است. استفاده از سامانه‌های ایستا قدمتی بسیار داشته و این سامانه‌ها همواره در طراحی ساختمان‌ها مورد استفاده بوده است. در سال‌های اخیر گسترش مشکلات تأمین سوخت و آلودگی‌های زیست محیطی اهمیت این سامانه‌ها را دو چندان کرده است (وکیلی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۲). استفاده از سامانه‌های ایستا برای گرمایش و سرمایش ساختمان‌ها راهکاری جدید نیست و طی قرن‌های متمادی بشر از آن‌ها استفاده کرده است. دریافت مستقیم نور خورشید از طریق یک پنجره معمولی با جهت‌گیری جنوبی ساده‌ترین نوع این سامانه‌هاست. با این توصیف تاریخچه استفاده از سامانه‌های ایستا به دوران خانه‌سازی‌های اولیه باز می‌گردد البته با رواج شیشه در ساختمان‌ها روش‌های استفاده از این سیستم‌ها دامنه بیشتری یافت تا جایی که قرن هجدهم میلادی به "عصر گلخانه" مشهور گشت. اما ایده استفاده از گرمایش خورشیدی برای عموم تا دهه ۱۹۲۰ در اروپا آغاز نشد (مور، ۱۳۸۲).

Table 1: Types of Static Systems (Source: Vakilinejad et al., 2013)

Passive cooling	Passive heating
Cooling through ventilation	Direct absorption
Evaporative cooling (Direct and indirect evaporation)	Thermal storage wall (Trombe wall)
Radiation cooling (Direct and indirect)	Solar space (conservatory and atrium)
Cooling through the effect of moisture and dehydration	Air Cycle (Bidding and two-way system)

از اواخر ۱۹۵۰ تا اواسط دهه ۱۹۷۰ اعتقاد بر این بود که سامانه‌های خورشیدی بیشترین پتانسیل را برای مهار انرژی خورشید دارند. اما با تحولات این دوره و تحریم نفتی اپک در سال ۱۹۷۳ سامانه‌های ایستا بیشتر مورد توجه قرار گرفت. هزینه اولیه سامانه‌های ایستا در مقایسه با پویا بسیار کمتر بوده و علاوه بر نیاز کمتر به نگهداری، قابل اطمینان‌تر هستند. نربرت لنکر در کتاب «گرمایش، سرمایش و

حالت‌های مختلف دیوار ترومپ بدون شیشه، با شیشه دوجداره و پانل‌های شیشه پرداخته است (Koyunbaba et al., 2012).

۳- روش‌شناسی تحقیق

در این پژوهش روش کار شبیه‌سازی می‌باشد. چارچوب نظری با استفاده از روش مطالعات کتابخانه‌ای و مرور نوشته‌های تخصصی بوده و سپس مدل‌سازی و شبیه‌سازی حالت مختلف دیوار ترومپ، پدیده گلخانه، ترکیب دیوار ترومپ و پدیده گلخانه، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره و ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان برای یک اتاقک، با استفاده از نرم افزار دیزاین بیلدر (ورژن ۵) صورت گرفته است. نرم افزار دیزاین بیلدر برای مدل‌سازی ساختمان از جنبه‌های مختلف مثل فیزیک ساختمان (مصالح ساختمانی)، معماری ساختمان، سیستم‌های سرمایشی و گرمایشی، سیستم روشنایی و بطور کلی تمامی جزئیات مربوط به ساختمان کاربرد داشته و قابلیت مدل‌سازی همه جنبه‌های ساختمان را دارد. با استفاده از این نرم افزار می‌توان مدل‌سازی بار گرمایشی و سرمایشی ساختمان، مصارف مختلف انرژی ساختمان از قبیل مصرف انرژی گرمایشی، سرمایشی، روشنایی، لوازم خانگی، آب گرم مصرفی و غیره را مدل‌سازی کرد. طراحی معماری به عنوان متغیر مستقل، پایداری زیست‌محیطی متغیر وابسته و میزان بهره‌گیری از سامانه‌های ایستا و عناصر تأثیرگذار متغیرهای میانه می‌باشند. این پژوهش بصورت نیمه تجربی بوده تا با بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته، به توصیف عینی و کیفی محتوای مفاهیم بصورت نظام‌دار پردازد و عناصر و مطالب موردنظر را گردآوری، طبقه‌بندی و مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. تمامی حالات در دو دوره شش ماه اول و دوم سال (زمستان و تابستان) بصورت جداگانه از لحاظ میزان دریافت انرژی خورشیدی و نور روز بررسی و با استفاده از آمار و ارقام و میانگین دمای سال در هر یک از حالت‌ها، طی نمودارهای مجزا ارائه شده‌اند. نتایج مربوط به بحث نور روز و روشنایی نیز براساس میزان دستیابی به نور در پنج تصویر بصورت بصری کاملاً مشهود است.

۴- بحث و تحلیل

۴-۱- داده‌پردازی و تحلیل پژوهش‌های میدانی

در این پژوهش پنج حالت متفاوت از جمله: ۱- سیستم دیوار ترومپ، ۲- سیستم پدیده گلخانه، ۳- ترکیب سیستم گلخانه با دیوار ترومپ، ۴- ترکیب دیوار ترومپ با پنجره ۵- ترکیب دیوار ترومپ همراه با پنجره و سایه‌بان می‌باشد.

پرداخته و نتیجه گرفته‌اند که ۲۲ اثر از ۳۲ اثر مذکور در زمینه سلامت و رفاه انسان، زندگی گیاهان و حیوانات، تغییرات آب و هوایی اثرات سودمند شناخته می‌شوند (Turney et al., 2011). شارما و همکارش در پژوهش خود با عنوان "استفاده از دیوار ترومپ به عنوان تکنیک منفعل خورشیدی با رویکرد پایداری" به بررسی دقیق ساختار دیوار ترومپ پرداخته‌اند (Sharma et al., 2016). همچنین در پژوهشی با عنوان "عملکرد دیوار ترومپ در ساختمان‌های کم مصرف" به معرفی دیوار ترومپ و مزایای آن پرداخته و نتیجه گرفته‌اند که دیوار ترومپ گرمایش خورشیدی ایستا را بدون ایجاد نور خیره‌کننده فراهم می‌کند و به عنوان بارهای خنک‌کننده‌های اضافی می‌تواند عملکرد سیستم خنک‌کننده را تحت تأثیر قرار دهد (Torcellini et al., 2004). دان و همکارانش در مقاله خود با عنوان "تجزیه و تحلیل انواع مختلف دیوار ترومپ با رویکرد پایداری انرژی" به مقایسه انواع مختلف دیوار ترومپ که از لحاظ ساختار و مصالح با یکدیگر متفاوتند پرداخته‌اند (Duan et al., 2016). پژوهشگران در پژوهش خود تحت عنوان "تجزیه و تحلیل عملکرد دیوار ترومپ و تأثیر دهانه تهویه و دستگاه‌های سایه انداز بر آن" به مقایسه حالت‌های متفاوت از نظر میزان جذب حرارت پرداخته‌اند (Briga Sa et al., 2017). کیسافر در مقاله‌ای تحت عنوان "طراحی ساختمان پایدار با سیستم دیوار آبی خورشیدی" تاریخچه استفاده از دیوار آبی و پایه‌های طراحی خورشیدی غیرفعال با استفاده از دیوار آبی را بررسی کرد و جهت مناسب قرارگیری ساختمان و در و پنجره‌ها و دیوارها را در قسمت نتیجه‌گیری ارائه داده است (کیسافر، ۱۳۹۱). مداح و ترکجری در پژوهشی تحت عنوان "معماری پایدار و شیوه‌های مؤثر در طراحی معماری پایدار" به معرفی دیوار ترومپ، پنل‌های حرارتی آبی خورشیدی و سیستم‌های فتولتائیک پرداخته و استفاده از این سیستم‌ها را راهی برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی معرفی کرده‌اند (مداح و همکاران، ۱۳۹۱). آیت‌اللهی در مقاله خود با عنوان "ارزیابی پنج ساله کارایی خانه خورشیدی" خانه‌ای را به عنوان نمونه موردی با هدف کاهش مصرف انرژی و استفاده از معماری همساز با اقلیم گذشته مورد مطالعه قرار داد تا در جهت راه یابی به الگوهای جدید با هدف کاهش مصرف انرژی، ایده‌های "جذب مستقیم" و استفاده از دیوار ترومپ اقدام کند (آیت‌اللهی، ۱۳۸۵). زهدی و همکارانش در پژوهش خود با عنوان "کاربرد دیوار ترومپ در محیط داخلی" به تجزیه و تحلیل عملکرد دیوار ترومپ پرداخته و این نتیجه حاصل شده که دیوار ترومپ برای گرم کردن اتاق مناسب است (Zohdi et al., 2015). پژوهشی تحت عنوان "مقایسه عملکرد دیوار ترومپ در چند حالت مختلف" به مقایسه

تمام این سیستم‌های خورشیدی برای اتصال به یک اتاقک

۱۰*۷ متری در نظر گرفته شده‌اند.

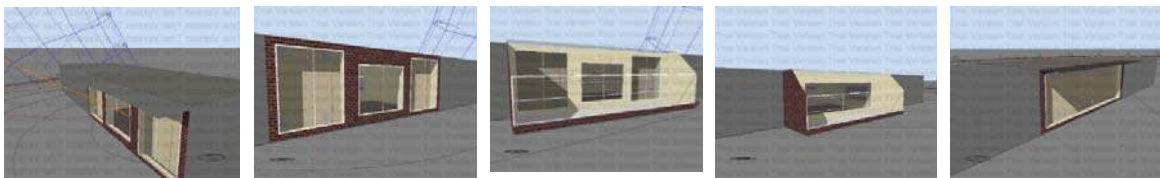

Fig. 5 Trombe wall with window and Shading

Fig. 4 Trombe wall with window

Fig. 3 Trombe wall

Fig. 2 Conservatory

Fig. 1 Trombe wall with Conservatory

ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان (نمودار سبز رنگ) می‌باشد که دمای محیط داخلی را بین ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد و در محدوده آسایش است. در آبان ماه (نوامبر) دمای هوای بیرون بین ۵ تا ۸ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ دمای داخلی را بین ۲۳ تا ۲۵ درجه سانتیگراد بالا می‌برد و این ارقام خارج از محدوده دمای آسایش اردبیل است. حالت دوم، پدیده گلخانه دما را تا ۲۵ درجه سانتیگراد افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را بین ۲۵ تا ۳۰ درجه سانتیگراد بالا برده و از محدوده آسایش خارج هستند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۳ تا ۲۵ درجه سانتیگراد از محدوده آسایش خارج می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان (نمودار سبز رنگ) با دمای محیط داخلی بین ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد در محدوده آسایش می‌باشد. در آذر ماه (دسامبر) میانگین دمای هوای بیرونی بین ۰ تا ۴ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ دمای داخلی را بین ۲۲ تا ۲۴ درجه سانتیگراد بالا می‌برد و این ارقام خارج از محدوده دمای آسایش اردبیل است. حالت دوم، پدیده گلخانه دما را ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را بین ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد بالا برده و در محدوده دمای منطقه آسایش می‌باشند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد در محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان دمای محیط داخلی را بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد. در دی ماه (ژانویه) میانگین دمای هوای بیرونی ۳- تا صفر درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ با دمای داخلی بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد در محدوده منطقه آسایش است و حالت دوم، پدیده گلخانه میانگین دما ۱۸، ۱۹، ۲۰ درجه سانتیگراد در محیط داخلی، فراهم کرده و حالت

متطابق تصویر ۱ که برای شش ماه سرد سال (پاییز و زمستان) از ماه مهر تا اسفند (اکتبر تا مارس) در نظر گرفته شده است در ماه‌های دسامبر و ژانویه، کاهش دما و حداکثر میزان برودت هوا، نیاز به گرمایش در محیط داخلی را افزایش داده است. برای اقلیم سرد و کوهستانی اردبیل با توجه به شاخص‌های دما، رطوبت و باد، دمای آسایش از ۱۸ تا ۲۲ درجه سانتیگراد می‌باشد. (کسمایی، ۱۳۸۲) در این ماه‌ها دمای هوای بیرون از ۳- تا ۱۰ درجه سانتیگراد متفاوت است و همان‌طور که مشاهده شده از مقایسه پنج حالت می‌توان نتیجه گرفت که نمودار سبز رنگ (نمودار حالت دیوار ترومپ همراه با پنجره و سایه‌بان) بهترین حالت را از جهت تأمین گرمای مورد نیاز داخل و آسایش حرارتی به خود اختصاص داده است. این سیستم در سردترین ماه‌های سال دمای محیط داخل را با میانگین دمای ۲۲/۸۴ درجه سانتیگراد بین ۱۸ تا ۲۲ درجه و در محدوده قابل قبول نگه می‌دارد. طبق نمودار، چهارم، حالت دیگر از این جهت بهترین محسوب نمی‌شوند چون در ماه‌های دیگر دمای محیط داخل را به شدت بالا برده و از محدوده آسایش خارج می‌کنند. به عنوان مثال حالت اول، دیوار ترومپ در ماه اکتبر (مهر) دما را تا ۳۰ درجه و حالت سوم ترکیب گلخانه و ترومپ دما را تا ۳۷ درجه بالا می‌برند و خارج از محدوده آسایش می‌باشند. در مهرماه (اکتبر) میانگین دمای هوای بیرون بین ۵ تا ۱۰ درجه سانتیگراد می‌باشد. طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ (نمودار آبی) دمای داخلی را بین ۲۸ تا ۳۰ درجه سانتیگراد بالا می‌برد و حالت دوم، پدیده گلخانه (نمودار قرمز) دما را ۳۰ تا ۳۵ درجه سانتیگراد افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه (نمودار نارنجی) دمای داخلی را بین ۳۵ تا ۳۷ درجه سانتیگراد بالا برده و از محدوده آسایش خارج هستند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره (نمودار آبی تیره) می‌باشد که براساس ارقام حاصل از تحلیل‌ها دمای محیط داخلی ۲۵ درجه سانتیگراد و نسبت به حالات قبل، نزدیک‌تر به محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم،

درجه سانتیگراد در محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان دمای محیط داخلی را بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد. در اسفند ماه (مارس) دمای هوای بیرونی بین ۵ تا ۷ درجه سانتیگراد می‌باشد. دیوار ترومپ با دمای داخلی بین ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد در محدوده منطقه آسایش است. پدیده گلخانه میانگین دما را ۲۵ درجه سانتیگراد در محیط داخلی فراهم کرده و خارج از منطقه آسایش است. حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را تا ۳۰ درجه سانتیگراد افزایش داده و قابل قبول نمی‌باشد. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۲ درجه سانتیگراد در محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان دمای محیط داخلی را ۲۰ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد و چون در محدوده منطقه آسایش است قابل قبول می‌باشد.

سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه با دمای داخلی بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد و حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۰ درجه سانتیگراد در محدوده آسایش می‌باشند. حالت پنجم، دمای محیط داخلی را بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد و کاملاً مطلوب است. در بهمن ماه (فوریه) دمای محیط بیرونی با میانگین ۰ تا ۳ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، دیوار ترومپ با دمای داخلی بین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد در محدوده منطقه آسایش است و قابل قبول می‌باشد. حالت دوم، پدیده گلخانه میانگین دما را ۱۶ درجه سانتیگراد در محیط داخلی فراهم کرده و خارج از منطقه آسایش است. حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه با دمای داخلی ۲۰ درجه سانتیگراد قابل قبول است. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره می‌باشد که بر اساس ارقام حاصل از تحلیل‌ها با دمای محیط داخلی ۲۰ تا ۲۲

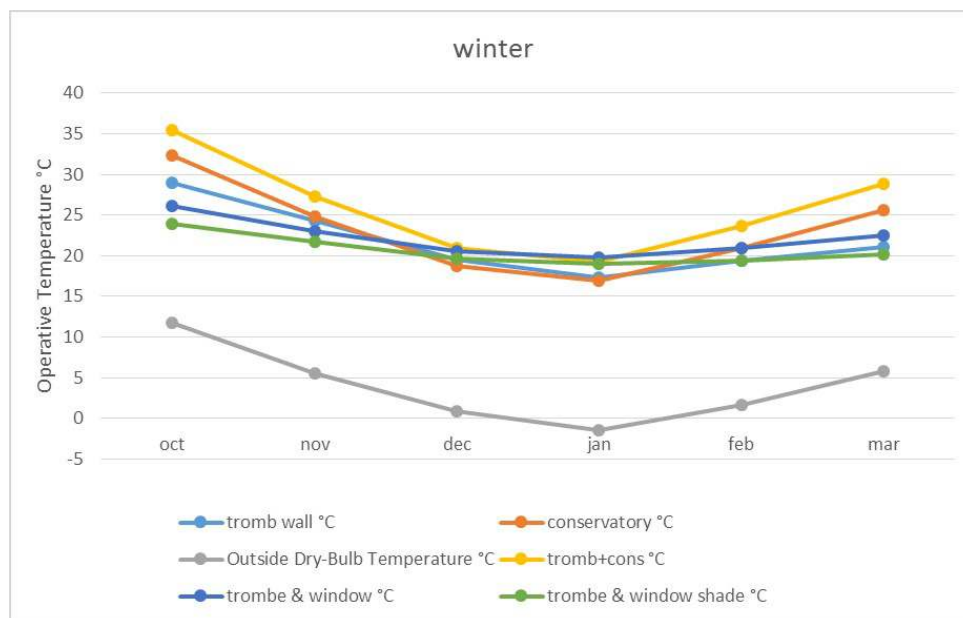

Fig. 6 Access to solar energy (in terms of temperature) for all examined types in the six cold months of the year, Software: Design Builder

محدوده آسایش انسان خارج کرده و حتی تا ۳۵ درجه سانتیگراد بالا می‌برد. دیوار ترومپ، سیستم ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سیستم ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان دما را بین ۲۰ تا ۲۵ درجه سانتیگراد نگه می‌دارند، اما حالت بهینه مورد نظر، حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان (نمودار سبز رنگ) با دمای ۲۰/۶۷ درجه سانتیگراد و در محدوده آسایش می‌باشد و در گرمترین ماه‌ها (تیر و مرداد) دمایی معادل با ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد دارد و قابل قبول است. در فروردین ماه (آوریل) میانگین دمای

مطابق با نمودار شماره ۲ و ۳ که برای شش ماه گرم سال (بهار و تابستان) از ماه فروردین تا شهریور (آوریل تا سپتامبر) می‌باشد دمای هوای بیرون از ۱۰ تا ۱۸ درجه سانتیگراد متفاوت است. سیستم‌ها در دو حالت و طی دو نمودار خروجی بررسی شده‌اند که در حالت اول شیشه دیوار ترومپ متحرک است و در تابستان حذف می‌شود و در حالت دوم شیشه دیوار ترومپ ثابت است که طبق نمودار شماره ۲ و ۳ مشاهده می‌شود تفاوت چندانی با هم ندارند. سیستم گلخانه و سیستم ترکیب گلخانه با دیوار ترومپ، دمای هوای داخل را از

جولای) میانگین دمای هوای بیرونی ۱۵ تا ۱۷ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ دمای داخلی را تا ۲۵ درجه سانتیگراد و حالت دوم، پدیده گلخانه میانگین دما را تا ۲۸ درجه سانتیگراد در محیط داخلی بالا برده‌اند و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه با دمای داخلی ۳۰ درجه سانتیگراد، غیرقابل قبول هستند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۵ درجه سانتیگراد خارج از محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان (نمودار سبز رنگ) می‌باشد که با دمای محیط داخلی ۲۳ درجه سانتیگراد نزدیک به محدوده آسایش می‌باشد. در مرداد ماه (ماه آگوست) دمای هوای بیرون با میانگین ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ با دمای داخلی ۲۳ درجه سانتیگراد نزدیک به محدوده منطقه آسایش است. حالت دوم، پدیده گلخانه میانگین دما را تا ۲۸ درجه سانتیگراد در محیط داخلی افزایش داده و خارج از منطقه آسایش است. حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه با دمای داخلی ۳۰ درجه سانتیگراد و حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۵ درجه سانتیگراد، خارج از محدوده آسایش می‌باشند. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان دمای محیط داخلی را ۲۲ تا ۲۳ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد و بهینه است. در شهریور ماه (ماه سپتامبر) دمای محیط خارجی بین ۱۴ تا ۱۶ درجه سانتیگراد می‌باشد. حالت اول، دیوار ترومپ در این ماه با دمای داخلی ۲۳ درجه سانتیگراد نزدیک به محدوده منطقه آسایش است. حالت دوم، پدیده گلخانه میانگین دما را تا ۲۷ درجه سانتیگراد در محیط داخلی افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را تا ۲۹ درجه سانتیگراد افزایش داده و قابل قبول نمی‌باشند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۶ درجه سانتیگراد خارج از محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان دمای محیط داخلی را ۲۲ تا ۲۳ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد و چون در محدوده منطقه آسایش است قابل قبول می‌باشد.

هوای بیرون بین ۸ تا ۱۰ درجه سانتیگراد می‌باشد. طبق نمودار، حالت اول، دیوار ترومپ در این ماه میانگین دمای داخلی را ۲۲ درجه سانتیگراد بالا می‌برد و این عدد در محدوده دمای آسایش اردبیل است. حالت دوم، پدیده گلخانه دما را تا ۲۵ درجه سانتیگراد افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را تا ۲۷ درجه سانتیگراد بالا برده و از محدوده آسایش خارج هستند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۳ درجه سانتیگراد، نسبت به حالات قبلی نزدیک‌تر به محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان می‌باشد که دمای محیط داخلی را ۲۲ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد. در اردیبهشت ماه (ماه می) میانگین دمای هوای بیرون ۱۴ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، دیوار ترومپ دمای داخلی را ۲۳ درجه سانتیگراد بالا می‌برد و نزدیک به محدوده دمای آسایش اردبیل است. حالت دوم، پدیده گلخانه دما را تا ۲۵ درجه سانتیگراد افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را تا ۲۷ درجه سانتیگراد بالا برده و از محدوده آسایش خارج هستند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره می‌باشد که بر اساس ارقام حاصل از تحلیل‌ها با دمای محیط داخلی ۲۳ درجه سانتیگراد نزدیک به محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان می‌باشد که دمای محیط داخلی را ۲۲ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد. در خرداد ماه (ماه ژوئن) میانگین دمای هوای بیرونی بین ۱۵ تا ۱۷ درجه سانتیگراد می‌باشد. در این ماه، طبق نمودار، دیوار ترومپ دمای داخلی را تا ۲۴ درجه سانتیگراد بالا برده و حالت دوم، پدیده گلخانه دما را تا ۲۸ درجه سانتیگراد افزایش داده و حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و گلخانه دمای داخلی را تا ۳۰ درجه سانتیگراد بالا برده و خارج از منطقه آسایش می‌باشند. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ و پنجره با دمای محیط داخلی ۲۴ درجه سانتیگراد خارج از محدوده آسایش می‌باشد. حالت پنجم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان می‌باشد که دمای محیط داخلی را ۲۲ درجه سانتیگراد نگه می‌دارد و کاملاً در محدوده آسایش است. در تیر ماه (ماه

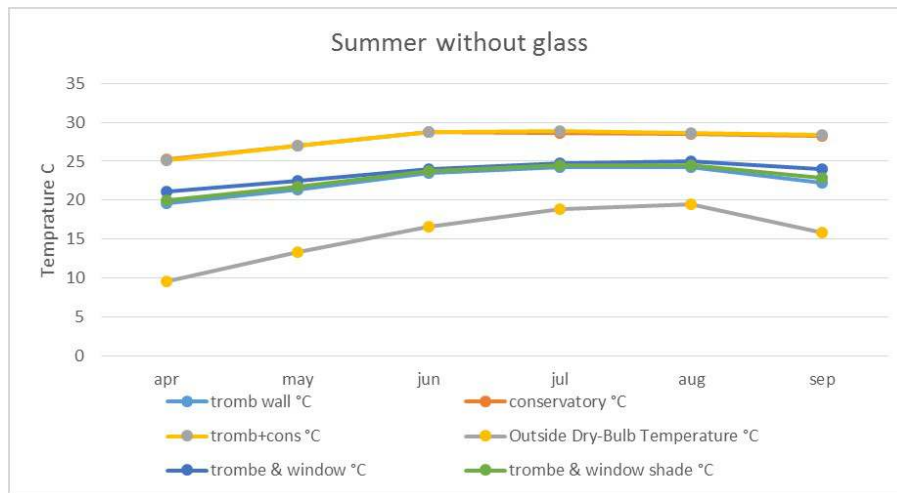

Fig. 7 Access to solar energy (in terms of temperature) for all examined types in the six hot months of the year (Trombe wall without glasses), Software: Design builder

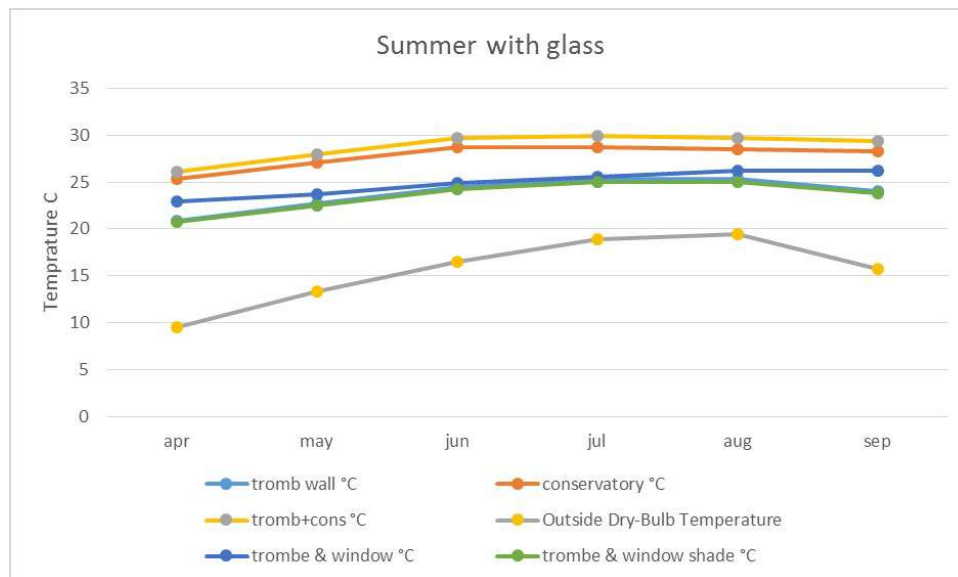

Fig. 8 Access to solar energy (in terms of temperature) for all examined types in the six hot months of the year (Trombe wall with glasses), Software: Design builder

Table 2: Examine the five models through summer and winter

System type	Average temperature in cold months of the year (October to March centigrade)	Score the highest increase in winter temperatures	Average temperature in warm months of the year (April-September)	Score the highest temperature drop in summer	Daylight ratings	Collect points
1- Trombe wall	22.54	7.5	21.75	8.25	2	17.75
2- Conservatory	22.75	2.25	23.20	6.8	10	19.05
3- Tromb wall+conservatory	27.78	2.22	25.92	4.08	9	15.30
4- Tromb wall+window	23.56	6.44	22.15	7.85	8	22.29
5- Tromb wall with window and shading	22.84	7.15	20.67	9.33	9	25.83

۴-۲- نور روز

از جهت نور روز و روشنایی، دیوار ترومپ (نمودار ۴) مانع از ورود نور از سمت جنوب می‌شود و از این رو نور روز کاهش می‌یابد اما چهار نمودار دیگر فضای داخلی را از جهت نور و روشنایی در منطقه آسایش قرار می‌دهند. میزان دستیابی به نور روز پدیده گلخانه و ترکیب پدیده گلخانه با دیوار ترومپ (نمودار ۵ و ۶)، بهینه می‌باشند و نور بیشتری دریافت می‌کنند اما ترکیب دیوار ترومپ با پنجره و سایه بان (نمودار ۸) نیز نور روز مورد نیاز را فراهم می‌کند و اکثر نقاط فضای داخل را بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ لوکس روشن می‌کند و قابل قبول است.

با توجه به مطالعات بررسی شده می‌توان دریافت بسیاری از پژوهشگران به عملکرد پدیده‌های اقلیمی ایستا از جمله دیوار ترومپ، پدیده گلخانه و... به صورت جداگانه پرداخته‌اند. جنبه نوآوری جستار حاضر، ارزیابی عملکرد سیستم‌های ایستای انرژی دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای بر میزان مصرف انرژی ساختمان در اقلیم سرد بصورت ترکیبی و مقایسه حالات متفاوت سیستم‌ها باهم می‌باشد که براساس نتایج حاصل، بهینه‌ترین پدیده اقلیمی ایستا برای شهر اردبیل با اقلیم سرد، دیوار ترومپ به همراه پنجره و سایه‌بان می‌باشد.

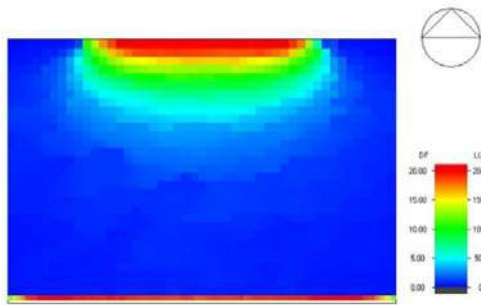

Fig. 9 Trombe wall

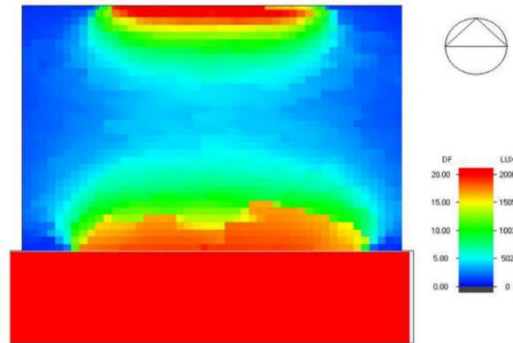

Fig. 10 Conservatory

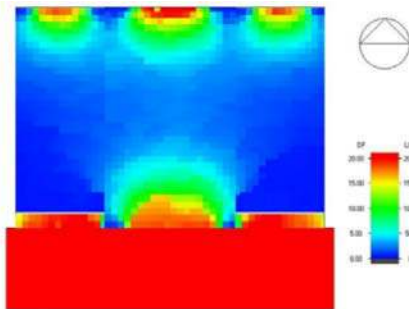

Fig. 11 Trombe wall with Conservatory

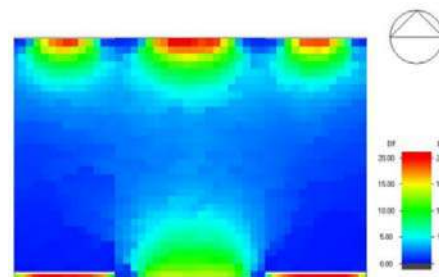

Fig. 12 Trombe wall with window

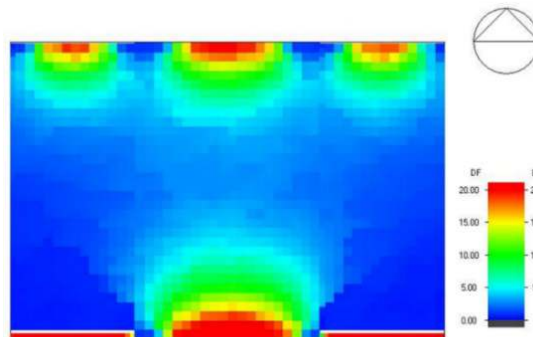

Fig. 13 Trombe wall with window and Shading

۵- نتیجه گیری

در این پژوهش به منظور ارزیابی عملکرد سیستم‌های ایستای انرژی (دیوار ترومپ و پدیده گلخانه‌ای) برای دستیابی به بهینه‌ترین حالت ممکن از بین ترکیب انواع مختلف سیستم‌های ایستای پدیده گلخانه و دیوار ترومپ و پنجره و سایه‌بان، پنج حالت بررسی شد و با بررسی و مقایسه حالت‌ها مطابق با جدول شماره ۲ برای سیستم‌ها براساس آمار و ارقام از ۲ تا ۱۰ امتیازدهی شده است و نتایج ذیل حاصل گردید. همانطور که در جدول امتیازدهی مشاهده می‌شود دیوار ترومپ با میانگین دمای ۲۲/۵۴ در زمستان و ۲۱/۷۵ در تابستان و کمترین امتیاز از لحاظ دریافت نور روز، دارای امتیاز ۱۷/۷۵ می‌باشد. پدیده گلخانه با میانگین دمای ۲۷/۷۵ در زمستان و ۲۳/۲۰ در تابستان و بیشترین امتیاز از لحاظ دریافت نور، دارای امتیاز ۱۹/۰۵ می‌باشد. حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ و پدیده گلخانه با میانگین دمای ۲۷/۷۸ درجه در زمستان و ۲۵/۹۲ درجه در تابستان و نور روز مناسب دارای امتیاز ۱۵/۳۰ می‌باشد. حالت چهارم، ترکیب دیوار ترومپ با پنجره، با میانگین دمای ۲۳/۵۶ درجه در زمستان و ۲۲/۱۵ درجه در تابستان و نور روز قابل قبول دارای امتیاز ۲۲/۲۹ می‌باشد. حالت پنجم، دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان، با میانگین دمای ۲۲/۸۴ درجه در زمستان و ۲۰/۶۷ درجه در تابستان و نور روز قابل قبول دارای امتیاز ۲۵/۸۳ و بیشترین امتیاز می‌باشد و از بین پنج حالت مورد بررسی، به عنوان بهینه‌ترین حالت انتخاب شده است. این حالت از نظر استفاده به عنوان سیستم ایستای ساختمانی، نسبت به سایر سیستم‌ها مناسب‌تر است و رفتار بهتری را در زمستان به عنوان سیستم جذب غیرمستقیم و در تابستان با کنترل نفوذ نور و به تبع آن حفظ شرایط آسایش دارد.

با مقایسه میانگین دمای هوا در هر حالت در دو دوره گرم و سرد سال (شش ماه اول و شش ماه دوم سال) در نمودارها و امتیازدهی به ارقام حاصل، حالت بهینه حاصل

شد و نتایج زیر حاصل گردید:

- ۱- در زمستان در ماه‌های سرد سال (دی و بهمن ماه) با کاهش شدید دمای هوای بیرون، نیاز به گرمایش داخلی به بیشترین میزان خود می‌رسد. حالت‌های سوم و چهارم و پنجم بیشترین جذب انرژی و بیشترین افزایش دمای داخلی را به همراه دارند. اما حالت سوم، ترکیب دیوار ترومپ با پدیده گلخانه در ماه‌های دیگر از جمله مهر و آبان دمای هوای داخلی را بیش از حد (تا ۳۵ درجه سانتیگراد) بالا برده، حالت چهارم، دیوار ترومپ با پنجره نیز دما را تا ۳۰ درجه سانتیگراد بالا برده و دما را از محدوده آسایش خارج می‌کنند. اما دما در حالت پنجم، دیوار ترومپ با پنجره و سایه‌بان، به دلیل داشتن سایه‌بان در ماه‌های مذکور بین ۱۸ تا ۲۲ درجه سانتیگراد و در محدوده آسایش می‌باشد.
 - ۲- در تابستان در ماه‌های گرم سال (تیر و مرداد) با افزایش دمای محیط بیرون، نیاز به سرمایش محیط داخلی بیشتر می‌شود. پدیده گلخانه (حالت دوم) و ترکیب دیوار ترومپ و پدیده گلخانه (حالت سوم) دمای محیط داخل را بیش از حد بالا برده و دما را از محدوده آسایش خارج می‌کنند. اما در حالت چهارم و پنجم دما در محدوده آسایش می‌باشد.
 - ۳- از جهت نور روز تنها حالت اول (دیوار ترومپ) مناسب کنند ولی حالت پنجم (دیوار ترومپ به همراه پنجره و سایه‌بان) به دلیل داشتن امتیاز بیشتر و همچنین نور روز مناسب آسایش انسان، حالت بهینه می‌باشد.
- با توجه به جستار حاضر می‌توان دریافت که با تعبیه دیوار ترومپ و سایه‌بان همراه با پنجره‌های مناسب در جداره جنوبی ساختمان در اقلیم سرد شهر اردبیل، می‌توان به دمای مورد نیاز در تمام ماه‌های سال (دمای محدوده آسایش ۱۸ تا ۲۲ درجه سانتیگراد) دست یافت و نور روز مناسب را دریافت کرد و در کنار این آسایش محیطی، با کاهش مصرف انرژی‌های تجدیدناپذیر در راستای دستیابی به پایداری زیست‌محیطی و همچنین کاهش هزینه‌ها قدم برداشت.

فهرست منابع:

- Ana Briga Sa, José Boaventura-Cunha, João-Carlos Lanzinha, Anabela Paiva (2017). An experimental analysis of the Trombe wall temperature fluctuations for high range climate conditions: Influence of ventilation openings and shading devices, Energy and Buildings, Vol. 138, 546-558
- Aurora Monge-Barrio, Ana Sanchez Ostiz (2015). Energy efficiency and thermal behaviour of attached sunspaces, in the residential architecture in Spain. Summer Conditions, Energy and Buildings 108.
- Barrio-Amorós, Chacón-Ortiz, and F. J. M. Rojas-Runjaic (2015). First report of the salamanders *Bolitoglossa leandrae* and *B. tamaense* (Urodela, Plethodontidae) for Venezuela. Amphibian and Reptile Conservation.
- Başak Kundakci Koyunbaba, Zerrin Yilmaz (2013). The performance comparison of fan-assisted Trombe wall system, The performance comparison of fan-assisted Trombe wall system, volume 10, 198-211.

- Castelli , Trujillo, Vanneschi, L. , Popovič, A. (2015). Prediction of energy performance of residential buildings: A genetic programming approach. *Energy and Buildings*, 67-74.
- Concessa, Concessao (2011). Environmental concerns for sustainable development. *Environmental Science*.
- Damon Turney, Vasilis Fthenakis (2011). Environmental impacts from the installation and operation of large-scale solar power plants, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 3261–3270
- Dragicevicm, Lambic (2011). Influence of constructive and operating parameters on a modified Trombe wall efficiency, *Archives of Civil and Mechanical Engineering*, Volume 11, 825–838
- Irshad, K., Habib, Thirumalaiswamy, N. (2015). Performance evaluation of PV-Trombe wall for sustainable building. 12th Global Conference on Sustainable Manufacturing
- Kashif Irshad, Khairul Habib, Nagarajan Thirumalaiswamy (2015). Performance evaluation of PV-Trombe wall for sustainable building development, 12th Global Conference on Sustainable Manufacturing, 12th, Procedia CIRP 26, 624 – 629
- L Barniye Agyarko, Enayati, Nader, Mansoori, Ali (2016). Energy sources, Utilization, Legislation, Sustainability, Illinois As Model state
- Nuno Simoes, Ines Simoes, Mario Manaia (2015). Study of Solar And Trombe Walls In A Mediterranean Climate, Installed In Residential Buildings, Congresso de Metodos Numéricos em Engenharia, Lisboa, 29 de Junho a 2 de Julho, 1-16
- Piyush Sharma, Sakshi Gupta (2016). Passive Solar Technique Using Trombe Wall - A Sustainable Approach, *IOSR Journal of Mechanical and Civil Engineering (IOSR-JMCE)*, 77-82
- Shixin Cui, Moon Keun Kim (2016). A feasibility study of Trombe wall design in the cold region of China, *International Conference on Indoor Air Quality Ventilation & Energy Conservation In Buildings*, IAQVEC 2016, 9th, 1-78
- Shuangping Duan, Chengjun Jingb, Zhiqiang Zhao (2016). Energy and exergy analysis of different Trombe walls, *Volume 126*, 517–523
- Torcellini, P., Pless, S. (2004). Trombe Walls in Low-Energy
- Turney, D., & Fthenakis, V. (2011). Environmental impacts from the installation and operation of large-scale solar. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*.
- Zhongting Hu, Wei He, Jei Ji, Shengyao Zhang (2017). A review of application of trombe wall system on buildings, a review of application of trombe wall system on buildings, *Volume 70*, 976–987
- Zohdi, Soghra, mohammadi sani, Ali (2015). Trombe Wall and Its Application for Disinfection of Indoor Air, *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, ISSN: 2090-4274, 186-190
- آذربایجانی، مونا (۱۳۸۲). مفهوم معماری پایدار، مجموعه مقالات همایش بهینه‌سازی مصرف سوخت در ساختمان؛ جلد ۱.
- آیت‌اللهی، محمدحسین (۱۳۸۵). ارزیابی پنج ساله خانه خورشیدی. صفا شماره ۴۳.
- شهبازی رز، محمد (۱۳۹۲). واکاوی جایگاه سامانه‌های غیرفعال در معماری پایدار، همایش ملی معماری پایدار و توسعه شهری.
- صفرعلیپور، یلدا؛ شاهگلی، احمد (۱۳۹۲). مزیت ترکیب سیستم گلخانه خورشیدی و دیوار ترومپ در طراحی اقلیمی مسکن امروز اصفهان، کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و توسعه پایدار شهری.
- کسمایی، مرتضی (۱۳۸۲). اقلیم و معماری، ویراسته‌ی محمد احمدی‌نژاد، نشر خاک.
- کیفار، طاهر (۱۳۹۰). طراحی ساختمان پایدار با سیستم دیوار آبی خورشیدی، دومین همایش معماری پایدار.
- لکنر، نریت (۱۳۸۵). گرمایش، سرمایش، روشنایی: رویکردهای طراحی برای معماران، ترجمه: محمدعلی کی‌نژاد و رحمان آذری، دانشگاه هنر اسلامی تبریز.
- مداح، معصومه‌سادات؛ ترکجری، میلاد (۱۳۹۱). معماری پایدار و شیوه‌های مؤثر در طراحی معماری پایدار، اولین همایش ملی توسعه پایدار در مناطق خشک و نیمه خشک.
- مور (۱۳۸۲). سیستم‌های کنترل محیط زیست (تنظیم شرایط محیطی در ساختمان)، ترجمه: رحمان آذری، ویراستار: سیدمجید مفیدی‌شمیرانی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، ۵۲۸.
- وکیلی‌نژاد، رزا؛ مهدیزاده سراج، فاطمه؛ مفیدی‌شمیرانی، سیدمجید (۱۳۹۲). اصول سامانه‌های سرمایش ایستا در عناصر معماری سنتی ایران، نشریه علمی- پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، ۱۴۷-۱۵۹.

Performance Evaluation of the Passive Energy System (Trombe Wall and Conservatory) in Cold Climate for Energy Saving

Mahsa Ghadiri Moghaddam¹, Vahid Vaziri² (Corresponding Author), Hanieh Sanayeayan³

Hojjatollah Rashid Kolvir⁴ (Corresponding Author)

¹M.Sc. of Architecture, Department of Architecture Engineering, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran (mahsa.qadiri@gmail.com)

²Assistant Professor, Department of Architecture Engineering, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran (vaziri.vahid@gmail.com)

³Assistant Professor, School of Architecture & Environmental Design, Iran University of Science & Technology, Tehran, Iran (sanayeayan@iust.ac.ir)

⁴Assistant Professor, Department of Architecture Engineering, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran (phd_rashid@yahoo.com)

Received
11/04/2017

Revised
02/08/2017

Accepted
05/11/2017

Available Online
24/05/2019

In the recent century, due to the reduced energy consumption and excessive use of non-renewable resources in the building sector, passive solar heating is one of the architectural design strategies for efficient energy use. Trombe wall and Greenhouse are the most important passive systems. This project, by conducting field-laboratory studies, evaluated the energy consumption in five different models from the combination of a Trombe wall and the Greenhouse with a chamber in the first and second six months of the year in the cold climate of Ardabil city. In this research, the idea is not to consume, but to use green energy and minimize energy consumption through the absorption of renewable energy in the building, in this regard; architectural design can play a very important role. This research is semi-experimental and uses a simulation research method. In order to achieve the goals of the project, the Design Builder software has been used to analyze the conditions. According to the studies, it is realized that with the installation of the Trombe wall with window and adding shading to the southern side of the building, the average temperature will be 20/67°C in the winter and 22/84°C in summer, and the comfort temperature will be 18-22°C in all months of the year. We can also receive a enough daylight during the day and we can achieve environmental sustainability and reduce costs apart from achieving comfort in the environment, and reducing non-renewable energies.

Key words:

Energy consumption, Static systems, Trombe wall, Greenhouse systems.

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the Journal of Iranian Architecture & Urbanism. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License.

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

نحوه ارجاع به این مقاله:

قدیری مقدم، مهسا؛ وزیری، وحید؛ صایعیان، هانیه و رشیدکلویز، حجت اله. (۱۳۹۸). ارزیابی عملکرد سیستم های ایستای انرژی (دیوار ترومپ و پدیده گلخانه ای) بر میزان مصرف انرژی ساختمان در اقلیم سرد. نشریه علمی معماری و شهرسازی/ایران، ۱۰(۱۷): ۲۵-۳۶.

DOI: 10.30475/ISAU.2019.87945
URL: http://www.isau.ir/article_87945.html

CONTENTS

Assessing Environmental Qualities in City Gateway and their Prioritization by Means of Analysis Network Process Kioumars Habibi, Esmaeil Shieh, Mehdi Saeidi	23
Performance Evaluation of the Passive Energy System (Trombe Wall and Conservatory) in Cold Climate for Energy Saving Mahsa Ghadiri Moghadam, Vahid Vaziri, Haniyeh Sanayeayan, Hojatollah Rashid Kolvir	36
Changes of Lifestyle and Physical Patterns of Houses and their Reciprocal Influences (Case Study: Maragheh City) Seyyed Abbas Yazdanfar, Zohreh Naserdoost	60
The Aesthetic Preferences of Porosity in Façades with Traditional Architecture Pattern (Case Study: Tabriz Historical Houses) Ali Yaran, Masoud Wahdattalab, Hamed Mohammadi Khoshbin	77
A Comprehensive Concept of Architecture in the Study of Industrial Complexes Based on Systems Theory Approach Javad Goudini, Mohsen Vafamehr	99
An Essay on Light and its Instances in Iranian Architecture; An Approach to Meaning in Architecture Fariba Alborzi, Farah Habib, Iraj Etesam	111
Morphological Analysis of Modern Residential Architecture in Turkey and Iran (Case Study: Chankaya Palace and Sa'ad Abad Palace) Mohammadhamed Mousavi, Khosrow Afzalian	126
The Influence of Visual Stimulus Diversity on Students' Creativity at Architectural Design Studio 1 Mahmoud Reza Saghafi, Mohammad Iranmanesh, Mohammad Ali Ashraf Ganjouei	140
Combined Use of a Few Different Methods in Measuring the Walkability Potential of Urban Pathways Pooyan Shahabian	158
Centrality Criteria for Analyzing the Functional Layout of Space Romisa Rahmati Gavari, Mansoureh Tahbaz, Seyed Hadi Ghodousi Far, Fatemeh Zare Mirakabad	173
Reflection of Intertextual Effects in Rereading the Contemporary Iranian Architecture Sahar Alinejad Majidi, Vahid Shaliamini, Homa Irani Behbahani, Mohammad Zaimaran	196

Scientific Journal of Iranian Architecture & Urbanism

Vol. 10, No. 17, Spring & Summer 2019

Licence Holder: Iranian Scientific Association of Architecture & Urbanism

Director-in-Charge: Mohsen Faizi (Professor of Architecture)

Editor-in-Chief: Mostafa Behzadfar (Professor of Urban Design)

Editorial Board

1. Behzadfar, Mostafa; Professor of Urban Design, Iran University of Science & Technology.
2. Bemanian, Mohammadreza; Professor of Architecture, Tarbiat Modarres University.
3. Diba, Darab; Professor of Architecture, Islamic Azad University(Central Branch).
4. Etessam, Iraj; Professor of Architecture, Islamic Azad University(Science and Research Branch)
5. Faizi, Mohsen; Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.
6. Gorji Mahlabani, Yousef; Professor of Architecture, Imam Khomeini International University.
7. Hashemnejad, Hashem; Associate Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.
8. Khakhzand, Mehdi; Associate Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology
9. Mazaherian, Hamed; Associate Professor of Architecture, University of Tehran.
10. Memarian, Gholamhossein; Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.
11. Mohammad Moradi, Asghar; Professor of Restoration, Iran University of Science & Technology.
12. Mozaffar, Farhang; Associate Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.

Editorial Manager: Mehdi Khakhzand, Associate Professor, Iran University of Science & Technology

Editorial Advisor: Yousef Gorji Mahlabani, Professor, Imam Khomeini International University

English Language Editor: Soad Sarihi

Editorial Expert: Faezeh Fazlikhani, MA in Architecture

Paging and Formating: Elham Mennati Moheb

Publisher: Iran University of Science and Technology

Number: 50 issues

Price: 500000 Rls

Address: School of Architecture & Environmental Design, Iran University of Science & Technology (IUST), Narmak, Tehran, Iran.

Postal Code: 13114-16846

Email: iaau@iust.ac.ir

Web Site: www.isau.ir

Phone: (0098-21) 73228235

Fax: (0098-21) 77240468

- **Assessing Environmental Qualities in City Gateway and their Prioritization by Means of Analysis Network Process**
Kioumars Habibi, Esmacil Shieh, Mehid Saeidi
- **Performance Evaluation of the Passive Energy System (Trombe Wall and Conservatory) in Cold Climate for Energy Saving**
Mahsa Ghadiri Moghaddam, Vahid Vaziri, Hanieh Sanayeayan, Hojjatollah Rashid Kolvir
- **Lifestyle and Housing Pattern's Changes and their Interactions over Time Zand era to Today**
(Case Study: Maragheh City)
Seyyed Abbas Yazdanfar, Zohreh Naserdoost
- **The Aesthetic Preferences of Porosity in Façades with Traditional Architecture Pattern**
(Case Study: Tabriz Historical Houses)
Ali Yaran, Masoud Wahdattalab, Hamed Mohammadi Khoshbin
- **A Comprehensive Concept of Architecture in the Study of Industrial Complexes Based on Systems Theory Approach**
Javad Goudini, Mohsen Vafamehr
- **An Essay on Light and its Instances in Iranian Architecture; An Approach to Meaning in Architecture**
Fariba Alborzi, Farah Habib, Iraj Etessam
- **Morphological Analysis of Modern Residential Architecture in Turkey and Iran**
(Case Study: Chankaya Palace and Sa'ad Abad Palace)
Mohammadhamed Mousavi, Khosrow Afzalian
- **The Influence of Visual Stimulus Diversity on Students' Creativity at Architectural Design Studio 1**
Mahmoud Reza Saghafi, Mohammad Iranmanesh, Mohammad Ali Ashraf Ganjouei
- **Combined Use of a Few Different Methods in Measuring the Walkability Potential of Urban Pathways**
Pooyan Shahabian
- **Centrality Criteria for Analyzing the Functional Layout of Space**
Romisa Rahmati Gavari, Mansoureh Tahbaz, Seyed Hadi Ghodousi Far, Fatemeh Zare Mirakabad
- **Reflection of Intertextual Effects in Rereading the Contemporary Iranian Architecture**
Sahar Alinejad Majidi, Vahid Shaliadini, Homa Irani Behbahani, Mohammad Zaimaran